

Külakiri

Juuli 2005

- **Eesti Külade VI Maapäev Pärnumaal, Lepaninal**
- **Pärnumaa külade väravad on valla**
- **Aasta küla konkursi võitsid kaks küla**
- **Eesti külade eestvedajad Lätimaa külades**

Euroopa Liidu PHARE ACCESS programm
ja Hollandi Kuningriigi Suursaatkond (MATRA KAP)

Sisukord

- 3 Seniste Maapäevade tulemustest
- 6 AASTA KÜLA KONKURSI VÕITSID KAKS KÜLA - ULJASTE JA KAMARI
- 12 Külaliidrid uurisid Lätimaa külaelu

Esikaane foto:

Kujundus ja trükk
OÜ Tartumaa Trükikoda
Betooni 9, Tartu. Tel. 730 7994

Pärnumaa külade väravad on valla

Merle Adams
Pärnumaa külaliigutaja

Maa on meie rahva jaoks sümbol, mis tähendab kaetud toidulauda, kaitset ilmatuulte ja kurjuse eest. Maa on toitnud rahva, meie keel ja meele. Oleme ju maarahvas, maalt on pärit meie esivanemad, meie väärtushinnangud, kultuuritraditsioonid ja elulaad. Praeguses kiires linnastumisprotsessis on paras aeg seda meile endilegi, kes me küldes elame, meelde tuletada. Kes teab, kus maal me siis asju ajaksime kui meie esivanematele poleks hakanud meeldima just see pisut soine ja tuuline rannariba siin Läänemere kaldal, kus sügiseti punab puudel pihla, ilmapuu tamm ulatab oma võra üles taeva poole, kus pääsuke vidistab päevalaulu ja kandi nimeks on Pärnumaa.

Maapäevaks oleme saanud karastumist läbi selliste ettevõtmiste nagu ettevõtlusfoorumi ja maakoolide konverentsi korraldamine, külavanemate ümarlauajutud maakonnas ja valdades, külapäevad ja piknikud, eestvedajate koolitused.

Maapäevaliste vastuvõtjaiks oleme valinud välja toimekamad külad Pärnumaa erinevatest piirkondadest – kokku kaheksateist küla. Nende hulgas on ka alles sel aasta „Säde küldesse“ projekti raames tegevust alustanud külasid. Maapäevalised saavad juba esimesel päeval tutvust teha kohaliku külarahvaga ning hea sisseelamise Maapäeva teemadesse. Vastuvõttu alustame küldes, head mõtted ütleme välja küldes ja lõpuks ootame külarahvast ka Maapäeval osalema – külarahva ja ettevõtluspäevale.

Oleme sõlminud ettevalmistustööde käigus palju häid kontakte kohalike omavalitsustega ja leidnud külaliikumise suursuure toetajaid ettevõtjate hulgas. See on kogemus, mis on meid sisemiselt rikastanud. Parim abi on olnud maakonnasisene koostöö ja head suhted. Suurürituse korraldamine on andnud küldele uut motivatsiooni ja ideid uute sihtide seadmiseks. Järgmistele Maapäeva korraldajatele tahame soovitada vastutuse võtmist. Läbi korraldustöö aktiveeruvad küldes tegevused, tiheneb koostöö kohalike omavalitsuste ja maavalitsusega, ettevõtjatega, toimub uute partnerlussuhete loomine.

Maapäev on suunaseadja kogu järgneva kaheaastase perioodi tegevustele Eestimaal. Pärnumaal Maapäeva lõppedes hoog ei raage, uued sihid ja väljakutsed järgnevaks poolaastaks on seatud ning tegevusjärge ootab koolitusprojekt „Külamaastikud korda“. Et uinujad mesitarus äratada tuleb inimesi koolitada. Koolituste kaudu leiavad nad üles julguse tegutseda ja saavad kätte tegevussuuna. Koolituse tulemusena loodame paremini esile tuua ja väärtustada meie küldes miljööd ja elukeskkonda.

Piibli järgi on maa sool ühiskonna haritum ja aktiivsem osa. Soola läägeks muutumisel ei olevat muud teha kui visata see ilmarahva jalgade tallata. Sool peab jääma soolaseks ja hoidma maaelul soolase maitse juures. Pärnumaal kohtume maaelu soolasena hoidvate inimestega, kelle head mõtted annavad positiivse suuna külaliikumise arengule kogu Eestimaal.

Värav on tulijaile valla, supipada on pandud tulele. Võtke vastu meie poolt pakutav.

Pärnumaa külad ja külarahvas ootab teid!

Seniste Maapäevade tulemustest

Liikumise Kodukant juhatase nimel **Sirje Vinni**

Alates 1996. aastast on külaliikumisel oma suursündmus – MAAPÄEV ehk külade parlament, mille eesmärgiks on koondada oma liikmed, maakondade külade esindajad, koostööpartnerid ja avaliku sektori esindajad ühistesse mõttetalgutesse maaelu arendamise teemal. Maapäevade kandvaks ideeks on anda külaliikumisele selged suunad, püstitada reaalseid ülesandeid, leida lahendusteid, teha ettepanekuid riigikogule, ministriumidele, omavalitsustele.

Siiani on toimunud 5 maapäeva:

I Maapäev, 20.-21. aprill 1996 Ida-Virumaal. Kõigist maakondadest saabunud külaedendajad arutasid viies töörühmas, mida suudetakse omal jõul ära teha, kus oodatakse abi ja koostööd omavalitsustelt ja riigilt. I Maapäev tõestas sellise koostöövormi võimalikkust ja vajalikkust. Esimene Maapäev kutsus ellu Eesti Külade ja Väikelinnade Liikumise Esinduskogu, mille ülesandeks oli ette valmistada külaliikumise vabariikliku organisatsiooni loomine, samuti üle-eestiliste projektide koordineerimine ja elluviimine.

II Maapäev, 17.-18. oktoober 1997 Valgamaal, Otepääl. Maapäeva korraldamise võtsid enda peale Valga- ja Viljandimaa. Maapäeva eel, 09. oktoobril toimus Eesti Külade ja Väikelinnade Liikumise Kodukant (edaspidi Liikumine Kodukant) asutamiskoosolek.

Teine Maapäev pidas oma otsusega oluliseks:

- tagada riiklike regionaalprogrammide jõudmine igasse maa-kohta;
- väärtustada lastega perede elu maal;
- luua tingimused normaalseks eluks ja tööks kõigis Eesti maa- piirkondadeks.

Eelpool toodud eesmärkide elluviimine algab rohujuure tasandilt, kus igaüks on osaline, isiksus, subjekt, kellest sõltub tema enda, tema perekonna, küla, valla, linna, maakonna ning lõpuks kogu riigi hea käekäik.

Liikumine Kodukant keskendus oma järgmiste projektide ja tegevusega külaelu aktiveerimisele just neis Eesti piirkondades, kus oldi veel passiivsed.

III Maapäev, 29.-31. juuli 1999 Hiiu- maal, Käinas. III Maapäev kasutas töörühmade teemadena juba teiste Euroopa riikide maaeluarengu liikumistega koostöös sõnastatud valupunkte. Hiiumaa Maapäev tegi Liikumisele Kodukant ülesandeks aidata kaasa erakondade ja mittetulundusühingute koostööfoorumi moodustamisele ning kutsus üles aktiivsemalt osalema rahvusvahelistes võrgustikes.

Tänaseks on Liikumine Kodukant aktiivne osaline EKAKi ühiskomisjonis, Eesti Mittetulundusühenduste ja Sihtasutuste Liidu liige ja Ühiskondlikule leppele allakirjutanu ning mitme selle töögrupi liige.

Kodukandi esindajad on rahvusvahelistes külaelu ja maaelu arendavates võrgustikes PREPARE ja Forum Synergies. Läbi nimetatud võrgustike saavad meie külaliidrid osaleda rahvusvahelistes seminaridel, Kodukandil on olemas informatsioon teiste riikide maaeluarengu kogemustest. Väärtuslikud on teadmised Euroopa maaeluarenguprogrammist LEADER, tänu millele oleme saanud olla tõsiselt võetav partner põllumajandus-ministriumile LEADER- programmi rakendamise ettevalmistamisel Eestis.

Liikumine Kodukant on teiste Euroopa riikide maaelu arendajate ringis hinnatud partner ning koolitaja.

IV Maapäev, 14.-16. juuni 2001 Raplamaal, Kehtnas. Alates IV Maapäevast on iga Maapäev kandnud min-

git konkreetset teemat. IV Maapäev kandis nimetust *Eesti külade suurkärä* ja teemaks oli *“Arenev küla”*. IV Maapäeva uudeks ja värvikaks osaks kujunes kohaliku toidu ja käsitöö näitus-müük.

Tollane Maapäev pööras enam tähelepanu ettevõtluse teemale ning vajadusele seniseid tegijaid tunnustada. Maapäev leidis, et senisest enam tuleks vaadelda Eestit kui tervikut, kus maainimene kannab eesti vaimu, kultuuri ja ajaloo järjepidevust.

IV Maapäeva tulemusena on Kodukant ellu kutsunud üha rohkem maaettevõtlust toetavaid projekte. Maapäeva järgselt loodi koos Rapla endise maavanema Kalle Tulvistega riigikogu mitteametlik töörühm: *Kohaliku algatuse töögrupp*, kuhu kuuluvad kõigi fraktsioonide esindajad. Töögrupp töötab tänaseni ja kohtub Liikumise Kodukant juhtidega kord kvartalis.

V Maapäev, 21.-23. august 2003 Lääne-Virumaal, Vihula vallas. Teemaks oli *“Inimene maal”*, mida käsitleti läbi alateemade: kogukond, keskkond, tervis, ettevõtlus ja elukestev õpe. Üheks olulisemaks otsuseks oli vajadus tagada kohaliku omaalgatuse projektide toetamine riiklikest vahenditest. Liikumine Kodukant ongi viimased kaks aastat teinud väga tõhusalt *lobby*-tööd nimetatud riikliku programmi jätkumiseks. 2005. aastal korraldati koostöös Siseministriumiga ja Ettevõtluse Edendamise Sihtasutusega kohalike omaalgatusprojektide tulemustest näitus.

V Maapäev pidas oluliseks alustada LEADER- tüüpi arenduspiirkondade moodustamist. Liikumine Kodukant on läbi viinud üle 10 infoseminari LEADER tüüpi tegevuse tutvustamiseks ning pannud Kodukandi kodulehele üles ka vajaliku informatsiooni. See on tänaseni üks väheseid kohti kust eesti keeles LEADER programmist informatsioon kättesaadav

on.

Maapäev pidas oluliseks külaliidrite ja külaelu arendusühenduste vajaliku nõuandesüsteemi loomist. Kodukant on seda teinud läbi oma projektide *E-Villages* ja *Säde küla-desse*. Seni ei ole suudetud saavutada külaarengu nõustajate riiklikku tun-nustamist.

V Maapäev tõi Kodukandi tege-mistes olulisele kohale maalaste hari-duse. Kodukandi maakoolide projekti abil on suudetud käivitada Eestis dia-loog maal tegutsevate väikekoolide valjalikkusest ja õppida, kuidas kogu-

kond kooli arendamises kaasa saaks rääkida. Vastavad materjalid on üle-val ka Kodukandi kodulehel.

- Kokku on Kodukant **viimase viie aasta** jooksul läbi viinud :
 - 21 projekti
 - mahuga 9 376 059 krooni;
- Loodud on 14 maakondlikku Kodukandi keskust, kus igapäev tegutseb osalise tööajaga nõus-taja;
- Algatatud on küla-de arengu kavade koostamise protsess;
- Läbi külaliidrite ettevalmistuse

on küladest tulnud korrektselt ettevalmistatud projekte nii Ko-halikule Omaalgatuse Program-mile, Sapardi 6 meetmele kui ka RAK 3.6 meetmele. Kokku on Kodukant aidanud ette valmis-tada paarsada EL projekti.

Detailsemalt on projektide tulemused toodud ära tabelis nr. 1

VI Maapäev, toimub 21.-23. juuli 2005. aastal Pärnumaal, Häädemeeste vallas, Lepaninal. Teemaks on "**Sääs-tev areng ja koostöö**".

Tabel 1. Liikumise Kodukant 2000 – 2005. a. läbi viidud suuremad projektid.

Kõikide projektide ettevalmistamisel lähtuti Liikumise Kodukant Maapäevade otsustest ja organisatsiooni strateegiast 2003-2008.

Aasta, kuu	Toetussumma andja	Projekt, eesmärk	Summa
2000 - sept	Euroopa Liidu Delegatsioon	Euroopa Liidu kohvijutud külates Külainimeste informeeritus ja kaasatus Euroopa Liidu teemas.	107 000 krooni
2001, aprill	Põllumajandus-ministeerium	Külavanemate programm Külavanema näidisstatuudi väljatöötamine, käsiraamatu trükkimine	140 000 krooni
2001 jaan.	Põllumajandus-ministeerium	Kodukandi tegevuskava 2001 Kodukandi ja tema liikmete trükitud aastakalender	40 000 krooni
2001 jaan-juuli	Kohaliku Omaalgatuse Programm, Põllumajandus-ministeerium, Raplamaa Arengufond, Hasartmängufond	IV Maapäeva ettevalmistus, Maapäeva läbiviimine ja trükised, Maapäeva kodulehekülje tegemine	KOP - 77 446 Põllumin. 50 000 Raplamaa Arengufond 50 000 Hasartmängufond 18 000
2001 jaan.	Sotsiaalministeerium	Kohalik tervislik toit Koolitused väike-toidukäitlejatele, infovoldiku trükk	140 000 krooni
2001, nov.	Kohaliku Omaalgatuse Programm	Liikumise Kodukant jätkusuutlikkuse tugevdamine	80 000 krooni
2001, dets.	Põllumajandus-ministeerium	Kohalike eestvedajate koolitamine	45 000 krooni
2001, dets.	Põllumajandus-ministeerium	Kodukandi tegevuse teadvustamine ja Kodukandi fondi ettevalmistamine	34 500 krooni
2001 sept – 2002 sept.	Phare Access	Liikumise Kodukant strateegia koostamine, maakonnaühenduste arengukavade koostamise protsessi käivitamine, koolitused juhtimisest.	312 932 krooni
2001 dets. – 2002 juuli	Balti- Ameerika Partnerlusprogramm	Kohalike poliitikute koolitus Oska olla otsustaja	110 000 krooni

2001 dets – 2022 juuni	Põllumajandus- ministeerium	Maanaiste ettevõtlus-alane koolitus Koolitused, naisettevõtluse tugiisikute võrgustiku loomine	97 000 krooni
2002 okt. – 2004 jaan.	Phare Access Kohaliku Omaalgatuse Programm Põllumajandus- ministeerium	Projekt E-villages ehk Eesti Külade võrgustik – külade arengukavade koostamise protsessi käivitamine, käsiraamatu koostamine, maakonnaühenduste keskuste regulaarse töö käivitamine. Kodukandi infoleht Maalehes.	Phare 2, 7 milj. kr. KOP 338 000 Põllumin: 60+60 tuhat (üks Sapardi koolitused, teine Maapäev)
2003	AEF	EL-st teavitamine , 3 2-päevast seminari	30 381 krooni
2003	Taani Saatkond	EL-st teavitamine , 12 ühepäevast infopäeva	60 000 krooni
2003	Kohaliku Omaalgatuse Programm	Kodukandi maakonnakeskuste tugevdamine Osteti 10 arvutit ja 5 printerit, infopäevad	148500 krooni
2004	Balti- Ameerika Partnerlusprogramm	Kohalike ühenduste kaasamine avaliku poliitika kujundamisse läbi haridusteema – 3 piirkonnas 3päevased koolitused, seminarid maakondades, arvamused artiklid, I Maakoolide konverents	99 600 krooni
2004	Riigieelarve	Külainimeste konsulteerimine ja teavitustöö – 75 infopäeva, üle 1000 külaliidri konsulteerimise, 10 LEADER-teemalist seminari, analüüs ja kokkuvõtte külaarengu vajadustest	200 000
2004 dets – 2006 jaan.	EL Phare Access programm	Planting seeds of community action ehk Säde küladesse – 124 algaja külaliidri koolitus, maakonnas külaliidrite konsulteerimine ja teavitamine, 135 infopäeva, õppereisid ja koostöö Soome ja Lätiga, VI Maapäeva läbiviimine, 100 uue seltsi/seltsingu käivitamine,	3 054 905 krooni, millest Phare toetus 2 443 921 krooni.
2005	EL Phare CBC programm	Külaturism – üks võimalus kogukonna arenguks – külaturismi toote formuleerimine, 30 külaturismi koordinaatori ja 100 külaliidri koolitused, tutvustav trükis, rändnäitus külaturismist Soome, Läti ja Leetu.	722 795 krooni, millest Phare toetus 577 579 krooni.
2005	Riigieelarve	Külainimeste teavitustöö, konsulteerimine Infopäevade ja koolituste korraldamine Ülevaade külade vajadustest	400 000 krooni
2005	Eesti Põllumajandus -Kaubanduskoda	Maaelu maine kujundamine Külaelu tutvustavad trükised, esitluspäevad maakondades.	200 000

AASTA KÜLA KONKURSI VÕITSID KAKS KÜLA - ULJASTE JA KAMARI

Liikumine Kodukant kuulutas 2005.a. aprillis välja I AASTA KÜLA konkursi alustamiseks toimekate külade avaliku tunnustamise ja tõstmaks esile inimeste olulist tööd kohalikul tasandil. Igal maakonnal oli võimalus selgitada oma parim ja esitada üks küla vabariiklikule konkursile. Kodukandi maakonna organisatsioonide poolt esitati 13 kandidaati: Ohtu küla Harjumaalt, Kalana küla Hiiumaalt, Krabuli küla Ida-Virumaalt, Vao küla Järva- ja Kamari küla Jõgevamaalt, Haeska küla Läänemaalt, Uljaste küla Lääne-Virumaalt, Hurmi küla Põlvamaalt, Russalu külad Raplamaalt, Kavandu piirkond Saaremaalt, Vorbuse küla Tartumaalt, Sooru küla Valgamaalt, Sudiste küla Viljandimaalt.

Nende hulgast valis komisjon välja kohapeal tutvumiseks 5. See oli väga raske ülesanne, sest hindamine põhines ankeetides toodud infole ja kaasapandud materjalidele. Meil on kahju, et ei olnud võimalik külastada kõiki 13 suurepärase kandidaati. Kohapeal käidi kaemas ja punktidega mõõtnas Vao, Uljaste, Kamari, Hurmi ja Sooru küla. Hinnati külakogukonna nähtavat positiivset arengut viimase kolme aasta jooksul (sh koostööd, ühisüritusi, arengukava olemasolu, edukaid projekte, tuntust maakondlikul või üleriigilisel tasandil, küla välisilmet). Algselt oli plaanis pärjata üks edukas küla, kuid komisjon sattus huvitavasse olukorda, kus kaks küla said lõppkokkuvõttes võrdse arvu punkte. Tegemist on Uljaste külaga Lääne-Virumaalt ja Kamari külaga Jõgevamaalt. Kuigi külatüübilt ja looduslikelt eeldustelt on need külad väga erinevad, tundsi mõlemas kohas olles tugevat üksmeelt, tegutsemislusti, hoolimist, külalislahkust, usku tulevikku. Seega määravad kohaliku arengu eelkõige inimesed, kelle tegudes on tingimusteta armastus oma kodukoha vastu.

Suur aitäh kõikidele toimekatele küladele ja seal elavatele inimestele. Meie maapiirkondades on palju imetlus- ja tunnustamisväärsust. Toogem see üheskoos välja. Kohtumiseni järgmisel Aasta Küla konkursil.

Aasta küla komisjon koosseisus:

Kaja Kaur, Liikumine Kodukant president
Vello Tafenau, Riigikogu liige
Sille Rähn, Põllumajandusministerium
Mariina Laineste, Liikumine Kodukant juhatuse liige

Uljaste küla

74 elanikuga kauni loodusega Uljaste küla paikneb Rägavere valla idaservas Lääne-Virumaal. Küla esmamainimisest on möödas juba 537 aastat.

Uljastel on oma selts, sümboolika (lipp, vapp, luuletus) ja muidugi kooskämistraditsioonid. Ühistalgud ja põnevad ettevõtmised (näiteks käesurumisevõitlused) toovad kokku rahvast kaugemaltki. Küla tegutseb vastavalt arengukavas väljatoodud plaanidele. Nii on hoolega hea seistud heakorra ja toimiva prügimajanduse eest. 2005.a. tunnistati Uljaste Lääne-Virumaa kaunimaks külaks, mis toob kaasa Vabariigi Presidendi tunnustuse. 2002.a. avati ühist jõududega seltsituba, mis on kujunenud mõnusaks kohtumiste, koolituste ja koosviibimiste paigaks. Väga oluline on küla jaoks toimekas ja ettevõtlik külavanem Mati Ulm, kes kuulub ka vallavolikogusse. Vaatamata oma ääremaa staatusel on Uljaste küla tõusnud tänu aktiivsetele inimestele ja põnevale külaelule ihaldatud külastusobjektiks paljudele huvilistele lähedalt ja kaugel.

Kamari Küla

Kamari küla asub Jõgevamaal Põltsamaa vallas Kamaris. Koht on tuntud endise "Sakala" Töulinnukasvatuse keskusena. Kamaris elab praegu ca 300 elanikku, kellest 70 on alaealised. Külas tegutseb algkool, lasteaed ja kauplus, PÜ Präga, AS Vilbel jne. Liivoja talu tegeleb põllu- ja karjakasvatusega, mitmed FIE'd tegelevad põlluharimisega. Külaelu eestvedajaks on alates 1999.a. Kamari Haridusselts. Seltsi kuulub 48 inimest.

Seltsi eestvedamisel on külasse rajatud raamatukogu,

internetipunkt, tenniseväljak, lipuväljakud, kiigeplats, ter-
viserada, tiik, lillemägi, käsitöötuba jms. Külas korralda-
takse palju kunsti- ja käsitöökursuseid ning näitusi.

Kolm korda on toimunud Kamari külapäevad. 16. juu-
lil 2005.a. korraldatakse Kamaris Põltsamaa valla külade
päev.

Kamari naisansamblit teatakse ka väljaspool maakon-
na piire, võistulaulmistelt on ära toodud auhinnalisi kohti.
Naiskoorina osaleti 24. üldlaulupeol Tallinnas

Kamaris tegutseb kodutütarde ja noorte kotkaste rühm.
Kolmel suvel on lastele korraldatud töö- ja puhkelaagrit.

Külaelanike hulgas on populaarsed talvine perespordi-
päev Otepääl, emadepäeva rattamatk, ekskursioonid suvi-
sel Eestimaal.

Külaelanikud lõevad meelsasti ühistöödes kaasa, olgu
see tiigiümbruse haljastamine, tenniseväljaku rajamine või
käsitöötoa remontimine.

Külaelu on jäädvustatud fotokroonikana. Neid fotosid
kasutati 2005.a. Kamari kalendri väljaandmisel. Kamari
kooli ajalugu on jäädvustatud 2000.a. välja antud brošüüris
"Kamari kool 165", lasteaija juubeliks 2001.a. ilmus voldik
"Kamari lasteaed 25". Kamari küla ajalugu ja HS tegevust
tutvustab 2004.a. ilmunud "Kamari mosaiik".

Kamari on küla, kus meil on hea elada !

Ohtu küla

Ohtu küla asub Harjumaal Keila vallas.

Ajalooliselt on meie küla esmamainimine juba Taani
Hindamisraamatu järgi 1241.a.

Tänaseks on küla läbi elanud tõuse ning mõõnu. Kõi-

gele sellele vaatamata on külarahvas positiivselt meelesta-
tud. Külas on 136 elanikku. Tänu aktiivsetele külaelanikele
loodi ka viis aastat tagasi Ohtu Külaselts, mis tegeleb peale
igapäevaprobleemide ka küla kultuurielu edendamisega.

Valla abiga on nüüdseks külal ka oma „Külatuba“, kus
asub ka raamatukogu ning koduloonurk. Teiseks külarah-
va kokkusaamiskohaks on küla kiigeplats, kus peetakse su-
vel Jaaniõhtuid ja küla kokkutulekuid. Veel tegutseb külas
külaseltsi raames perenaiste- ja laste kunstiring. Ohtu külal
on ka oma leht – OHTU LEHT, mis ilmub 4 korda aastas.

Projektidest on meie jaoks tähtsad ning õnnestunud
viimase 3. aasta jooksul:

„Kohalikud meistrid“ - käsitleti külas vanasti tegutse-
nud ning tänapäeva meistrite töid, „Külateede viitamine“
- mille käigus said paljud seni nimeta olnud teed endale
nime ning viida.

Riikliku loodus-ja kultuurikaitse all olevaid objekte on
Ohtus kokku 16. Peamiseks ja arvatavasti suurima ajalooli-
se väärtusega arhitektuurimälestiseks on Ohtu mõis. Seega
oleme me rikka kultuuripärandiga paik.

Kalana küla

Kalana külas elab registri järgi 31 inimest aga tegelikkuses
palju rohkem. Need on inimesed, kes töötavad ja elavad
Kärdlas, Tallinnas ja Helsingis. Need inimesed ei ole suvita-
jad, need inimesed on midagi enam, nad on kalanalased,
kes armastavad oma küla ja hoolivad temast. See on küla,
kuhu tullakse ja kuha tagasi igatsetakse tema ilu ja rahu
pärast. Ja kes on üks kord Kalanas käinud ja näinud, see
mõistab.

Tõnu Õnnepalu on öelnud:

„Kalana on näide ühe kauge ääremaa küla ärkamisest
uuele elule. Ja sugugi mitte ainult tänu suvitajatele, nagu
võiks arvata. Mitmed inimesed on selle paiga viimastel
aastatel oma koduks valinud. On kerkinud uusi elamuid
ja korrastatud vanu hooneid. Kuid mis kõige tähtsam:
viimasel paaril aastal on külas sündinud tõelise ühistöö
vaim. Põliselanikud, kes kannavad traditsiooni, mälestusi
ja kogemusi, annavad neid edasi uutele asukatele, aidates
neid omakorda tõelisteks kalanalasteks kasvada. Uued
kalanalased aga toovad kaasa oma kogemused ja rakenda-
vad neid küla arengu huvides. Külas valitseb erakordselt
sõbralik ja üksikeist toetav õhkkond. Nii talgutöodes kui
suuremate ürituste ettevalmistamisest võetakse osa suure
entusiasmiga. Külal on oma raamat (omainimese kirju-
tatud!), mis kajastab nii ajalugu kui tänapäeva, oma lipp,

oma selts. Arenema on hakanud väikeettevõtlus, mis kasutab ära küla võimalusi ja asukohta. Kalana küla on alati olnud pisike rannaküla, kuid tänu põlisele sadamakohale on teda ikka iseloomustanud avatud ja uuendusmeelne vaim. Alati on siinsetel inimestel jätkunud pealehakkamist ja usku oma kodukoha tulevikku. Ning tahtmist selle tuleviku nimel tööd teha?

Krabuli

Kaasikaia ja Kaasikvälja külad asuvad Kohtla vallas Ida-Viirumaal.

Küladel ei ole pikka ajalugu ega vaatamisväärsusi.

Kaasikaia küla on aastast 1926 ja Kaasikvälja küla aastast 1935.

Kahte küla kokku kutsutakse Krabuliks. Miks? Legend järgmine: Kui Eesti riigis oli kord nagu kord ikka ja Soome riigis oli päris kord, siis hakati salaja üle mere seda va hundijalavett vedama. Mere äärde viidi piiritusevaadid just läbi praeguse külatee, ning tee peal sai ikka ka mõni söömvaadist võetud, aga võtmise läks tihedaks ja mehed uniseks. Kui mehed ärkasid, oli hommik ja hirmus pohmell. Soome sõbrad olid vaatama tulnud, et kuhu vaadid jäävad ja leidsid pohmellis mehed teelt. Tundnud meestele kaasa ja korrutanud kogu aeg, oi krabula, oi krabula, mis soome keeles tähendab pohmelli. Sellest ajast peale kutsuti seda teed pohmelli teeks. Hiljem kui tekkis küla tee äärde, hakati seda kutsuma Krabuli külaks. Nüüd tähistatakse igal aastal 24. juunil kell 12.00 Krabuli küla mainimist Krabuli pohmelli jooksuga.

Kahes külas kokku on 19 maja. Elanikke on 87 nendest lapsi (0-18) on 23, tööealisi 48 ja pensionäre 16. Kõige vanem elanik on praegu 87 ja kõige noorem on 1 aastane.

Külas asuvad ainult elumajad, puuduvad vaatamisväärsused.

Küla mitmesugustele spetsialistidele annavad tööd: Eesti Energia, Elion, Eesti Televisioon, politsei, turvafirma Falck, Ida-Viru Maakohus, Kohtla Vallavalitsus, Tolli- ja Maksuamet, Tiit Juse notaribüroo. Veel on külas kooliõpetaja, lasteaednik, autojuht, õmblejad, metsnik, pearaamatupidaja ja zootehnik.

Kõige tähtsamad küla objektid on 2001 aastal külaelanike poolt ehitatud laululava ja 2004 aastal rajatud uus võrkpalliväljak. Suuremad üritused on Krabuli Pohmelli jooks ja Krabuli Karikas võrkpallis.

On asutatud Krabuli selts, kuhu kuulub 24 liiget. Selts aitab läbi viia ka valla üritusi nagu näiteks Rattaralli, Korvpallipäeva, Pensionäride suvepäevi.

Küla pensionärid on asutanud oma klubi „Elulõng“ ja nad käivad koos üks kord kuus.

Vao küla

Vao küla asub Ida-Järvamaal kolme kilomeetri kaugusel vallakeskusest Koerust. Külas elab 253 hingelist, kes aastal 2004 pidasid oma küla väärikat 440 aastast juubelit, laulsid oma küla Vao valssi ning mille puhul sai avada ja sisse õnnistada meie oma küla kivi. Küla keskuses asuvad mõis, lasteaed, kauplus, avalik saun, postkontor ja seltsimaja. Kohapeal pakuvad rahvale tööd OÜ Vao Põldur, PÜ

Abaja, AS Renek. 2003 aastal valmis kõikide külaelanike toel meie oma seltsimaja, kus nüüdseks tegutseb näitering (2004 Järvamaa parim hobiteater), harjutab laulmist meesansambel, võisteldakse lauamängudes, peetakse tähtpäevi ja korraldatakse koolitusi. Küla arendamiseks ja suuremate ürituste korraldamiseks on loodud väga hästi toimiv MTÜ Vao Külaselts. Külaseltsi poolt korraldatud on üle Eesti teada üritused nagu iga-aastane Vao vanavara ja kevadlaad (see aasta oli kuues kord), suvelõpupidu (tulemas üheksas kord), Koeru rahvaralli (teine kord), lisaks on osa võetud loomulikult kõikidest oma vallas toimuvatest üritustes, aga ka maakondlikest külade päevadest, maakonnapäevadest jne. Üle terve maakonna on teada Vao mehed oma saunalembusega ja sestap on meil ka kaasavõtmiseks ja rahvale proovimiseks konstrueeritud kilesaun ja tünnisaun, tuntud ja nõutud on ka lõkke peal küpsetatud pannkoogid ja vaaritatud supp. Spordi poolelt harjutatakse enim lauamänge, toimuvad igal talvel spordipäevad ja suvel jalgrattamatkad, pidudest peetakse vastlaid ja jaanikuid, tantsuõhtuid ja diskosid. Küla keskuse arendamisel on järg praegu lipuväljakul, äsja valmis tuliuus välikäimla, järke on ootamas katusealuse ja lava ehitus. Et rahval tahtmist ja pealehakkamist on, siis heade mõtete kohta käib mail oma kõnekäänd: nadinunnadi-teeme ära ning tehtust mõningase ülevaate saab veel lisaks küla kodulehelt www.hot.ee/vaokyla.

Haeska külaseltsi tegemised

Haeska küla mainitakse esmakordselt 1278 aastal. Sellest ajast on külas elanikke olnud kõige rohkem ~300. Praegu on külas püsielanikke ~90. Haeska on väga hinnatud koht suvitajate ja turistide poolt.

Haeska külaselts loodi 29. jaanuaril 2000.a. Külaseltsi eestvedamisel on toimunud mitmeid õnnestunud tegemisi.

2000. aasta suuremaks üritusteks oli osalemine Saaremaa Haeska küla 550. aastapäeva tähistamisel, mille tulemusena sai Saaremaa Haeska külast meie sõprusküla.

26. augustil sai alguse traditsioon muinastulede süütamiseks Läänemere äärsetes rannakülades igal aastal augustikuu viimasel laupäevaõhtul. See traditsioon kestab tänini. Lisaks nendele hakati tähistama volbriööd, jaanipäeva, sügise vastuvõttu, mardipäeva, isadepäeva ja aastalõpupidusid. Sellest aastast taaselistati ka ammune traditsioon joosta uusaastaõöl näärisokku.

Külas töötab näitering ja segarahvatantsurühm.

Oleme aktiivselt kirjutanud projekte, mille abiga saime külla internetipunkti. Sel aastal renoveerime projektirahadega oma seltsimaja.

Hurmi küla väike lugu

Hurmi küla mainitakse esmakordselt ajalooürikutes 3.-5.sajandil seoses kivikalmete ja kääbaste tekkeajaga. Küla asub Põlvamaal, Kanepi valla kagupiiril, ilusate Kalmetjärve ja Hurmi orujärve ümbruses. Küla vahetus läheduses on Postitee, Maanteemuuseum, Tilleorg matkarajaga ja Ahja jõgi oma 6 vesiveski kaskaadiga, mis on Eestimaale ainulaadne.

Külas on elanikke kokku 92: lapsi 10, tööelisi 52 ja pensionäre 30. Seega suhteliselt elujõuline küla, kui vaid lapsi juurde sünniks ja töökohti jätkuks...

Külas on aegade jooksul tegeldud põllundusega, täna harivad põldu üksikud. Ülejäänud on siirdunud tööle kas valla või maakonna keskusse, Võru ning Tartu linna.

Aastast 1786, kokku 145 talve, oli lastel võimalus tarkust taga nõuda väikeses Hurmi külakoolis, tänapäeval käiakse 5 km kaugusel Põlgaste lasteaed-alkkoolis.

Hurmi küla visiitkaardiks on haritud põllud ja hooldatud taluõued. 6 aasta eest alustas tegevust Savi turismitalu, kaasates koostöösse esialgu 10, seejärel 31 majapidamist, kes püüavad oma teadmisi ja oskusi turistidele-huvilistele edasi anda. Põhiline, ära mõtle ainult isikliku kasu peale, vaid löö käed külge küla ühistes ettevõtmistes. Iga tegu, mis hästi tehtud, väärib tunnustust. Nii ja ainult nii saadakse ühtne küla, kes ei virise, vaid teeb kõik selleks, et elu oleks elamist väärt. See ei ole kerge, kuid ühiselt ja eesmärgikindlalt tegutsedes on kõike kergem saavutada. Lapsed ja lapselapsed (koolivaheaegadel) on haaratud võimalusel kõikidesse ettevõtmistesse, sest nemad on külaelu järjepidevuse kandjad. Külas on toimunud igal aastal üks suurüritus ja ridamisi väiksemaid ettevõtmisi, mis näitab külarahva teotahet ja aktiivset eluhoiakut. Õnnestunud ettevõtmine läinud aastal oli HURMI KÜLAKELL 2004. I osa - suvekool, kus talupered (20) õpetasid esivanemate elu- ja talutarkusi, II osa oli külapäev. Ja **III osa on unistus külakeskusest**. Eelmisel alustati ja sellel aastal valmis ühistööna Kantsimäele Hurmioru külaplats koos vabaõhulavaga....Vahest lähevad unistused täide!

Russalu tutvustus

Ajalooline taust: Russalu on ajalooline mõisakeskus. Russalu on ürikuis esmakordselt mainitud aastal 1275.

Elanike arv: ~100

Paiknemise kirjeldus: Russalu piirkond asub Märjamaa valla loodeosas metsade keskel Raplamaal Tallinn-Pärnu maantee 50 kilomeetrit Tallinna poolt tulles maanteest paremal.

Asustus: Russalu koos ümbritsevate küladega on hajasustusega klassikaline talumaastik. Russalu keskuses – vana kivisilla ja mõisakompleksi ümbruses – on mõned lähestikku asetsevad majapidamised. Majapidamiste omavaheline kaugus külades on enamaltjaolt 0,5 – 2 km. Kaugemad majapidamised asuvad keskusest 7- 8 km kaugusel.

Looduslikud olud: Uurimuse “Raplamaa väärtuslikud maastikud” (Tartu 2002) soovitusel on loodud Russalu-Lümandu-Vaimõisa-Põlli loometsade kaitseala – suurim omataoline Euroopas. Sama allikas määratleb Russalu-Lümandu ala kui väärtuslikku loodusmaastikku ning ajaloolis-kultuurilise tähtsusega paika. Piirkonda iseloomustavad vaheldusrikkad pinnavormid - tõusud ja langused ning looklevad kruusateed, kust avanevad kaunid vaated ümbritsevatele maastikule. Russalu-Lümandu-Vaimõisa tee on ära toodud kolmeteistkümmne Raplamaa ilusa teelõigu nimekirjas. Ka looduslikult on piirkond mitmekesine. Küla läbib õgvendamata Kasari jõgi, mida ääristavad jõeluhad ja endised kaunid luhaniidud.

Külaelanike koostöö, hing ja meelsus: Külarahvas käib taas rohkem koos alates 2002 a. maikuust. Maakonna pressisõnul toimus siis “Varbola Siberi ärkamisaeg” Sel ajal loodi Russalu Külade Ühendus, mille tegevuse eesmärgiks on edendada piirkonna külaelu ja ühistegevust. Ühendusse kuulub 40 inimest – kaasalööjaid on mitu korda rohkem. Traditsioonilised külaüritused on Jaanipäev, Küla kooli päev, Jõulupidu. 2004 a jõulude ajal viidi esmakordselt läbi näidend-jõulumaa, mida külastas 8 päeva jooksul 250 inimest. – seda peame ka oma eelmise aasta tegevuse suuri-õnnestumiseks.

Vorbuse küla

Kui vastloodud Vorbuse Maanaiste Seltsingu „Mõnusad Moorid“ eestvedaja Terje 2001.aastal kohalikke ettevõtjaid kutsus appi iidse mõisaparki külakiike ehitama, ei pidanud neist keegi ei küla ega rahvast abi vääriliseks. Peamiseks keeldumise põhuseks toodi aga kindel veendumus, et

Vorbusel küll ükski asi pidama ei jää.

Kui kiik aga ikkagi naiste eestvedamisel ja agaramate poiste-meeste kaasabil esimeseks Külapäevaks püsti sai, oli kõigi asjaosaliste rõõm suur. Peale esimest külapäeva, mis oli pühendatud küla esmamainimise 420ndale aastapäevale, oli olukord külas küps Vorbuse Küla Seltsi moodustamiseks ning Terje valimiseks külavanemaks. Ja nii on see tänase päevani.

Aastad on kulunud, projekte küla arengu tarbeks on kirjutatud üle 10-ne, neist KOP-ile 6.

Vorbuse Küla Seltsi eestvedamisel on kaante vahele saanud küla ajalugu; arengukava; olemas on interneti kodulehekül

Selts on renoveerinud endale ruumi – Külakambri, kus oma üritusi pidada. Sealsamas tegutseb 2 korda nädalas laste Meistrituba, kus iga jõnglane on isiksus ja Navitrolla nagunii.

Igaastased traditsioonilisi üritusi – jaani-, vastla-, külapäeva ja jõulupidu peetakse omamoodi – üleprahi üritus on üle kraavi köievedu.

Eelmise aasta külapäeva jäid aga meenutama Seltsi poolt küla kokkuhoidmise märgiks kingitud põõsamarana põõsad iga talu- ja ühistuperele, kes külapäeval osalesid.

Südasuvel peaks Vorbusel puhkema öide põõsamaranad ligi 30 kodu õues. Seegi üks meie küla sümbol!

Eelmise aasta suurprojekt –skulptuuripäevad Vorbusel - koostöös Tartu Kõrgema Kunstikooli skulptuuriõpilastega Riho ja Ilme Kulla juhendamisel – Tulemuseks omanäoline infotahvel ja suunaviidad strateegilistesse punktidesse (Tartu, Tallinn, Brüssel, Pood ja Saun jne.)

Kevadel plaanib Selts aga korraldada on küla kevadlaada. Ja kindlasti ikka oma moodsu, kunstisaaliga kesk parki, klaasvitraažide ja portselanimaalid näitusmüügiga ning omamoodi simmaniga - Lugu sellest, kuidas Vorbusel ühtegi memme istuma ei jäeta oma emast ja vanaemast rääkimata!

Sudiste küla

Sudiste küla on Lätimaaga piirneva Karksi valla 145 elanikuga ääreküla, kus pole oma kauplust, hariduse- ja kultuuriasutust, ettevõtluse puudumisel napib kohapeal töökohti. Puudub ka regulaarne bussiühendus. Elanikud kasutavad koolilaste bussi, mis sõidab koolivaheajal 2 korda nädalas. On kohalik postiside ja 10 aastat külaelu arendanud Sudiste Maanaiste Selts.

Erinevatest programmidest toetatud projektid aitavad korraldada mitmeid ühisüritusi, külapäevi, muretseda folkloorirühmale rahvariided, rajada internetiühenduse ja kolme arvutiga teabetuba, remontida saal ning kaks tuba külarahva kooskäimiseks. Selts tekitab külasse valla finantseerimisel täiendavalt töökohta küla teabetoa perenaise näol.

Keskasula ilme parandamiseks lõhuti varisemisohtlik puukuur ja restaureeriti maakivimüür, värviti ja remonditi bussi ootekoht, paigaldati lipumast.

Sudiste side 75.aastapäeva tähistamisega tähtsustati postiside vajalikkust maapiirkonnas, seeläbi säilitati sulgemisohus olev Sudiste sidejaoskond.

Piirkonna elanikest on pea kolmandik lapsed ja noored. Ka lastele mõeldakse lastehommikud, laste suvised ja talvised spordipäevad. Meeliskoht on noortel küla arvutitoas. Suveti korraldab selts peredele ühise õppereisi Eesti-maa piires.

Külal on sõprussidemed Olshyttani külaseltsiga Rootsist. Kolmel korral on toimunud vastastikused külaskäigud.

Eelmisest aastast on külal oma külavanem. Külavanema, maanaiste seltsi ja Karksi valla koostöös värskendati külamaja saali, ruumi soojendamiseks paigaldati bullerjan. RAK-I 3.5. meetmest sai Sudiste küla toetust muruniiduki ja muusikariistade ostmiseks ning rahvariide täiendamiseks. Kevadel istutati keskasulasse kaseallee, tasanndati spordiplats ja paigaldati pallimängude postid.

Läbi seltsi külaarenduslike projektide ja ühistegevuse tahetakse säilitada esivanemate talutraditsioonid, puhas loodus ning elamisväärne keskkond.

MTÜ Kavandi Kandi Selts tegevusest

MTÜ Kavandi Kandi Selts tegutseb Orissaare vallas Saaremaal.

Kavandi Kandi Selts moodustati 2003. aastal ja hõlmas tookord seitset ümberkaudset küla: Hindu, Järveküla, Rannaküla, Randküla, Raugu, Kavandi ja Võhma küla. 2005. aastal laienes seltsi tegevuspiirkond veel kahe küla võrra. Liitusid Suur-Pahila ja Väike-Pahila.

Seltsi tegevuse eesmärgiks on elu edendamine piirkonnas.

Piirkonnal on oma arengukava. Eelisarendatavateks tunnustati heakord, infrastruktuur, seltsimaja ja puhkemaajandus.

2003. aastal esitas selts Kohaliku omaalgatuse programmile kaks rahataotlust. Nende käigus korrastati Rannaküla külatänavat, rajati jaanitule plats, puhastati metsaalust, valmistati istepingid, korrastati Kavandi koolimaja ümbrust.

Projekt Kavandi seltsimaja rekonstrueerimine oli esimene etapp seltsimaja remontimisel. Selle projekti käigus said uueks köök ja saali laed ning valgustus, toodi majja vesi ja ehitati dušširuum, samuti teostati hädapäraseid välistöid.

2004. aastal esitas selts PRIA-le jätkuprojekti Seltsimaja infopunkti arendamiseks.

Selle tarbeks remonditakse ruumid, muretsetakse sisustus, arvutid, samuti püsiühendus.

Maja saab uue välisvärvi. Vahetatakse ka osa katust.

2004. aasta Kohaliku omaalgatuse programmi sügisvooru esitas selts rahataotluse Piirkonna heakorratööde projektile. Projekti käigus raiuti lahti Raugu-Kavandi külatee, hooldatakse seltsimaja ümbrust ja Rannaküla sadamat. Orissaare vald omalt poolt remondib sama külatee.

2004. aastal toetas Saaremaa kultuurkapitali ekspertgrupp projekti Seltsimaja töötuba tarbeks vahendite muretsemist.

Teeme talgutööd, peame ühiseid pidusid, koolitame end, uurime teiste tegemisi ja jagame omi kogemusi. Oleme aktiivsed ja suhtlemisaltid ja seeläbi on ka piirkonna elu huvitav.

Sooru küla

Sooru mõisa kohta on andmeid aastast 1388. Sooru küla asub Valga maakonnas Tõlliste vallas. Soorus asub paisjärv ja küla läbib Väike-Emajõgi. Külaelanike arv on 319 inimest (s.h. 40 % on noored ja 10% on pensionärid). Enamik Sooru piirkonna elanikest käib tööl Valgas või kohaliku omavalitsuse asutustes. Külas on kolm ettevõtet ja mitmed inimesed töötavad füüsilisest isikust ettevõtjana. Lapsed käivad koolis Tsirguliinas. Lasteaed asub Sooru külas ning see on kujunenud küla keskseks objektiks. Mittetulundusühingud Sooru Arendus ja Sooru Naisselts korraldavad koostöös lasteaiaga erinevaid üritusi ja tegevusi eriti palju lastele ja noortele. Küla nooruslikkust peame ka Sooru eripäraseks.

Õnnestunud projektid eelmisel aastal olid Sooru rahvamaja küttesüsteemide ja olmeruumide rekonstrueerimine, Sooru rahvamaja 45. aastapäev, noorte töö-, puhke- ja spordilaagrid, Tõlliste valla ja Holtälani kommuuni noorte suvepäevad, Tõlliste Avatud Noortekeskuse TANK suvepäevad koos projektiga „Maailm ratastel“, mihkklipäeva tähistamine Sooru lasteaias hoovil ning lisaks veel palju väiksemaid traditsioonilisi üritusi, vestlusringe ja huvitegevusi.

Küla arengukava valmis 2002. aastal ja seda täiendatakse pidevalt uute ideedega. Külaseltsid haldavad kohaliku rahvamaja, kus on avatud internetipunkt, raamatukogu, ema-lapse tuba ja erineva suurusega puhkeruumid ürituste korraldamiseks. Hooldatakse avatud valgustatud rattaja suusarada ja Sooru järve äärset puhkeala. Lisavahendite abil finantseeritakse lastele suunatud aastaringseid huvitegevusi (laulmine, tantsimine, näitlemine ja sport).

Külavanema eestvõttel alustati 2004. aastal külakroonika materjalide kogumist. Lisaks talletatakse praeguseid tegevusi regulaarselt ilmuvast külalehes „Sooru Sõnumid“, mille kaudu on juhitud ka tähelepanu mitmetele kitsaskohtadele küla infrastruktuuris ja otsitud lahendusi nende likvideerimiseks.

Suhted Tõlliste vallaga on olnud mitmetasandilised. Valla poolt on külas tegutsevale MTÜ-le delegeritud mitme avaliku objekti haldamine. Projektide kaasfinantseerimise osas on vallas välja kujunenud põhimõte, et külaelanike aktiivsust tuleb toetada. Külaelanike hulgast on valitud valla volikokku 3 liiget. Sooru küla eeskujuna on hea näide kolmanda sektori ja valla koostöö võimalikkusest ning vajalikkusest, mis loob eeldused piirkonna elanike heaolu kasvuks ja tagab küla kestva arengu. Sooru küla areng on viimase 5 aasta jooksul olnud märkimisväärne ja seda tänu küla arengusse kaasatud ühiskondlikele organisatsioonidele ning aktiivsele elanikkonnale.

Aasta Küla komisjoni liikmed Kaja Kaur ja Vello Taffenau Kakumäe külas

Külaliidrid uurisid Lätimaa külaelu

Mari-Anne Leht, Võrumaa Teataja

Mullu alanud külaliidrite koolitus projekti "Säde küladesse" raames lõppes suve alguses õppereisiga Lätimaale. Küllastati talusid, naisseltse ja mõisaid.

Cesise rajooni "Jaunievinase" talus näevad külastajad metsikuid hobuseid. "13 looma teeb aastaga 20 hektarilise pinna puhtaks. Talli nad ei vaja," rääkis peremees Uldis Raudzitis. Kui loomad on väga sõbralikud, ei saa nendega ratsutada. Luule Sööt Roosna-Alliku vallast Järvamaalt nimetas nähtut tõeliseks elamuseks ja lisis, et ka meil võiksid sellised hobused vaatamiseks mõnes talus olla.

Samas rajoonis on tosin talu koopereerunud. Nad kasvatavad ökoloogiliselt puhast juurvilja, mille turustavad organiseeritult suuremate linnade, nagu Riia, turgudele.

"See on ühelt poolt ellujäämise viis, teiselt poolt pühendumine, et säiliks maaelu ja puhas loodus," hindas nähtut-kuuldut Inga Loimet Äksist Tartumaalt.

Lätimaa maanaised on väga tublid.

Käsitööd tehakse sama aktiivselt nagu meilgi. Cesise rajooni Veselava valla energilised naised on oma tegevusse kaasanud ka eakamad inimesed, kelle tööaastad jäävad nõukogude aega. Pooleteise aastaga on viimastest juba ligi 30 pannud oma mälestused kirja, mida säilitatakse kohalikus raamatukogus.

Küllastati ka kahte arhitektuurimälestist, parun Wulfi jahilossi Cesvaines ja krahv Borhi lossi Varaklanis. Imposantsena mõjuva U-kujulise jahilossi üks tiib sai 2002. aasta põlengus rängalt kannatada. Varaklani lossi restaureerimisega on algust tehtud.

"Eestimaal on rohkem korrastatud mõisaid ja need, mis meil on korda tehtud, on asjatundlikult tehtud," ütles Helju Viikmann, kes on Läänemaal asuvas Vatla mõisas töötava kooli juht.

Õppereis lõppes seminariga Leedu piiri ääres paiknevas Jekabpils rajoonis. Reisi õnnestumiseks andsid oma panuse kaks tublit külaelu edendajat Lätimaalt: Mara Ose ja Skaidrite

Medvecka, kes elavad samas rajoonis.

"Saime ka ise põhjalikuma ülevaate oma maarahva tegemistest," lausus Medvecka, kes hindab meie Kodukandi järjepidevat tööd uute külaliidritega. Medvecka sõnul on Põhja-Lätis kõige edumeelsemad inimesed, kes juba nõukogude ajal mõtlesid rohkem oma peaga. "Paljude meie inimeste häda on selles, et nad ei usalda ennast," lausus ta.

Seminaril Kodukandi tegevust tutvustanud Ida-Virumaa koordinaator Krista Pedak märkis, et reis näitas sedagi, et ka väikeste asjade üle saab rõõmustada. "Lätis kasutatakse käsitööks ja interjööriks looduslikke materjale. Laste töid näidati igal pool uhkusega, see tähendab, et lapsed viivad vanemate tehtu edasi," rääkis Pedak, kelle sõnul on lõunanaabrite külaliidrid avatud, head suhtlejad ja oma tööst rõõmu tundvad inimesed.

Meie Kodukandi esimesel pikemal Lätimaa-õppereisil käis 35 külaliidrit pea kõigist maakondadest ja neli maakondlikku koordinaatorit.

KODUKANT

Väike-Ameerika 19-205 Tallinn
Tel/faks 6466636; 5170214,
e-mail: kodukant@kodukant.ee
www.kodukant.ee

ISSN 1736-2555